

(R)

BPP
2009001 ABZ-0909

.....DANI

12-09-1997
Dimikrofiskan pada .....
No. Mikrofis. .... 13165 .....

Jumlah Mikrofis. .... 5 .....

Ameer Puzi b. A. Wahab.

Unit Mikrofilem
Universiti Malaya
Kuala Lumpur.

~~CLOSED STACK~~

**PEMBANGUNAN DAN PERKEMBANGAN INFRASTRUKTUR
PELABUHAN SINGAPURA, 1819-1941**

Oleh

HANIZAH BTE IDRIS

PERPUSTAKAAN UNIVERSITI MALAYA

Perpustakaan Universiti Malaya

A506426693

811

**TESIS BAGI MEMENUHI KEPERLUAN IJAZAH
SARJANA SASTERA JABATAN PENGAJIAN ASIA
TENGGARA, FAKULTI SASTERA DAN SAINS SOSIAL,
UNIVERSITI MALAYA KUALA LUMPUR
1995**

PENGHARGAAN

Syukur ke hadrat Ilahi kerana dengan limpah kurniaNya dapat saya menyudahkan penulisan tesis sarjana ini. Di sini saya ingin mengambil kesempatan untuk mengucapkan jutaan terima kasih kepada Profesor Shaharil Talib, Ketua Jabatan Pengajian Asia Tenggara selaku penyelia utama tesis ini. Dalam kesibukan beliau "terbang" ke negara-negara Asia Tenggara kerana menjalankan tugas, beliau masih mempunyai masa untuk membaca, meneliti dan menangani sebarang masalah sepanjang penulisan tesis ini. Daripada beliau, saya dapat mempelajari erti penyelidikan yang sebenarnya.

Ribuan terima kasih diucapkan kepada Dr. Jamilah dari Jabatan Geografi selaku penyelia bersama kerana sentiasa mengambil berat tentang hasil penulisan ini dari mula hingga akhir penulisan tesis ini.

Tidak lupa juga kepada En.Othman, Bahagian Kartografi, Jabatan Geografi kerana sudi meluangkan masa menyediakan peta dan pelan bagi melengkapkan tesis ini. Terima kasih juga diucapkan kepada pihak kakitangan Perpustakaan Utama, Perpustakaan Undang-Undang, Institut Pengajian Tinggi, Universiti Malaya serta Arkib Kuala Lumpur dan Arkib Johor yang telah memberi segala maklumat yang diperlukan sepanjang penulisan tesis ini.

Ucapan terima kasih juga dikalungkan kepada pihak Toyota Foundation yang telah sudi membayai sebahagian daripada perbelanjaan

penyediaan tesis ini.

Buat Kak Surinam dan Encik Ismail, terima kasih kerana sentiasa membenarkan saya menggunakan peralatan di pejabat serta membantu saya di peringkat akhir penyiapan tesis ini. Begitu juga dengan para pensyarah, terima kasih di atas sokongan moral yang telah diberikan.

Tidak lupa juga kepada rakan-rakan seperjuangan, Mejar Mior, Siti Khajar, Ichiro, Jiram, Nguyet, dan Yunus di atas segala sokongan yang telah diberikan. Semoga kalian berjaya dalam segala bidang yang diceburi. Buat adik-adik, Eileen, Aisyah, Norsiah dan Aerliza, terima kasih kerana sentiasa menjadi penghibur di bilik mikrofilem. Tahniah kerana berjaya menyiapkan tesis.

Kepada Nazli, Marhaini dan Ramli, terima kasih kerana sudi menemani Kak Ani terutama di waktu malam dan sentiasa memeriahkan suasana penyelidikan di bilik Mikrofilem. Ucapan terima kasih juga ditujukan buat saudari Ruhana dan Hasmah kerana telah meluangkan masa membantu saya membaiki dan menyusun tesis ini di peringkat akhir. Saya doakan semoga saudari berdua berjaya dalam segala bidang yang diceburi.

Istimewa buat kedua ibu bapa yang dihormati dan teman yang sentiasa memahami, saudara Abdul Mutualib Abdul Rahim yang jauh di Kota London. Semoga selamat pulang bersama ijazah yang diidamkan.

*Hanizah Idris
April 1995*

ABSTRAK

Pembangunan dan perkembangan infrastruktur pelabuhan Singapura bermula sejak tahun 1819. Dalam hal ini perkembangan teknologi perkapalan dan corak perdagangan memainkan peranan penting dalam pembangunan dan perkembangan infrastruktur pelabuhan Singapura antara tahun 1819 hingga 1941. Kewangan dan teknologi digabungkan oleh sektor persendirian dan pihak kerajaan untuk mengatasi keadaan geografi fizikal yang terhad untuk menyediakan infrastruktur pelabuhan, perkhidmatan perkapalan dan pentadbiran pelabuhan.

Sepanjang tempoh 122 tahun, pelabuhan Singapura telah mengalami pelbagai perubahan dari segi infrastruktur pelabuhannya. Pelabuhan Singapura, seperti pelabuhan-pelabuhan lain di Asia Tenggara, bermula sebagai sebuah pelabuhan sungai. Antara tahun 1819 hingga 1868, tumpuan pembangunan infrastruktur pelabuhan Singapura adalah di pangkalan Sungai Singapura yang menjadi tumpuan kapal layar, perahu, sampan dan "junk". Pelbagai jenis kapal tersebut membawa hasil hutan dan sumber laut dan singgah di pangkalan Sungai Singapura untuk pertukaran barang serta menggunakan infrastruktur

pelabuhan serta perkhidmatan perkапalan yang disediakan. Antaranya termasuklah pembekalan kayu api, air, "ballasting", "piloting" dan "anchorage".

Pembangunan infrastruktur pelabuhan Singapura berubah mengikut masa selari dengan perkembangan dalam teknologi perkапalan dan corak perdagangan. Pembukaan Terusan Suez dalam tahun 1869 telah menyebabkan lebih banyak kapal wap tiba di pelabuhan Singapura dalam jangkamasa yang singkat. Kapal-kapal wap yang terdiri daripada "Foreign Going Shipping" dan "British Going Shipping" mendominasi perdagangan.

Pembinaan stesyen minyak pertama di Pulau Bukom pada akhir abad ke 19 turut mendorong pembinaan lebih banyak infrastruktur pelabuhan yang berkaitan. Pelabuhan-pelabuhan baru seperti New Harbour dan Tanjong Pagar telah berkembang dengan pesatnya dari segi infrastruktur pelabuhan dan perkhidmatan perkапalan yang terus diusahakan oleh pihak persendirian. Antaranya termasuklah pembinaan dermaga dan limbungan serta perkhidmatan membaiki dan mengecat kapal.

Pada permulaan abad ke 20, pihak kerajaan telah mengambil alih peranan membangun dan memperkembangkan

infrastruktur pelabuhan-pelabuhan Singapura dari pihak persendirian. Keutamaan telah diberi untuk membentuk pelabuhan laut dalam di Keppel Harbour. Sejumlah perbelanjaan yang tinggi telah digunakan untuk membangunkan infrastruktur pelabuhan dan perkhidmatan perkapalan Singapura untuk membolehkan ia bersaing dengan pelabuhan-pelabuhan lain di Asia Tenggara dan Timur Jauh. Antara tahun 1930an hingga tahun 1941, tidak ada infrastruktur pelabuhan baru dibina di pelabuhan-pelabuhan Singapura di Sungai Singapura, Keppel Harbour dan Tanjong Pagar, kecuali kerja-kerja penambahan infrastruktur pelabuhan yang sedia ada, pengorekan dan reklamasi yang masih berterusan.

Pembangunan infrastruktur pelabuhan Singapura dirancang dan dibina oleh syarikat-syarikat perkapalan persendirian dan pihak kerajaan koloni.

ABSTRACT

Infra-structure development of the port of Singapore began as early as 1819. Trade patterns and the development of shipping technology between 1819-1941 directed the nature of infra-structure development of the port. Finance and technology was brought together by the private sector and the state to overcome the limitations of physical geography and to provide port facilities, shipping and other port administrative services.

In a period of 122 years the port of Singapore experienced vast changes. It began, as other Southeast Asian ports did, as a river port. In the period 1819-1868 the main infra-structure development was at this river port where sailing vessels, junks and other boats called. These ships carried forest and sea produce to Singapore in exchange for other commodities and used its port and other facilities. The port provided fire wood, water, ballast and piloting and anchorage.

The development of infra-structure was a response towards changes in shipping technology and patterns of trade. The opening of the Suez Canal in 1869 allowed more steam-driven ships to anchor in Singapore port. Foreign Ships and British Ocean Going Ships dominated

trade during the period when coal was used to propel ships.

At the end of the nineteenth century the first petrol depot was built at Pulau Bukom. It marked the rapid opening of new ports at Tanjung Pagar and New Harbour. The infra-structure and services of these ports expanded rapidly initially under the direction of the private sector.

At the turn of the century the state took over the role of developing the infra-structure and facilities of the port. The emphasis was given on the creation of the boat basin at Keppel Harbour. Huge funds were used to make the ports of Singapore more competitive than her regional neighbours. In the period 1930's until 1941 the ports of Singapore did not experience any great physical development. Its ports at Singapore river, Tanjong Pagar and Keppel Harbour were only dredged deeper, coastal land reclaimed and extension work continued on existing facilities.

The port of Singapore was designed and built by British shippers and the Colonial Government.

KANDUNGAN

HALAMAN

PENGHARGAAN	i
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	viii
SENARAI JADUAL	xii
SENARAI PETA	xv
SENARAI PETA LAKARAN DAN PELAN	xvi
SENARAI GRAF, RAJAH DAN GAMBAR	xvii
SINGKATAN PERKATAAN	xviii
BAB SATU PENGENALAN	1
BAB DUA PANGKALAN SUNGAI SINGAPURA, 1819-1840	24
2.0 Pengenalan	24
2.1 Perdagangan Dan Perkapalan Di Pangkalan Sungai Singapura	29
2.2 Sumber Kewangan Untuk Membangunkan Infrastruktur Pelabuhan di Pangkalan Sungai Singapura	50
2.3 Geografi Fizikal Pulau Singapura dan Kawasan Pangkalan Sungai Singapura	59

2.4	Pembangunan Infrastruktur Pelabuhan Di Pangkalan Sungai Singapura	74
2.5	Perkhidmatan Perkapalan Dan Pentadbiran Pelabuhan Semulajadi Di Pangkalan Sungai Singapura	85
2.6	Kesimpulan	95
BAB TIGA	MENCARI KAWASAN TAPAK BINA PELABUHAN, NEW HARBOUR DAN TANJONG PAGAR, 1841-1867	108
3.0	Pengenalan	108
3.1	Perkembangan Perdagangan Dan Perkapalan Di Pelabuhan-Pelabuhan Singapura	112
3.2	Sumber Kewangan Untuk Membangun Infrastruktur Pelabuhan- Pelabuhan Singapura	122
3.3	Geografi Fizikal Pelabuhan- Pelabuhan Singapura	136
3.4	Pembangunan Dan Perkembangan Infrastruktur Pelabuhan-Pelabuhan Di New Harbour Dan Tanjong Pagar	144
3.5	Perkhidmatan Perkapalan Dan Pentadbiran Pelabuhan- Pelabuhan Singapura	163
3.6	Kesimpulan	180

BAB EMPAT KE ARAH PEMBINAAN	197
DERMAGA, LIMBUNGAN DAN	
PEMECAH OMBAK, 1868-1912	
4.0 Pengenalan	197
4.1 Pembukaan Terusan Suez 1869, Kesannya Ke atas Perdagangan Dan Perkapalan Singapura	200
4.2 Sumber Kewangan Bagi Memperkembangkan Infrastruktur Pelabuhan-pelabuhan Singapura	211
4.3 Perubahan Ke atas Geografi Fizikal Pelabuhan-Pelabuhan Singapura	225
4.4 Perkembangan Infrastruktur Pelabuhan-Pelabuhan Singapura di Sungai Singapura, Keppel Harbour dan Tanjong Pagar	228
4.5 Perkhidmatan Perkapalan Dan Pentadbiran Pelabuhan-Pelabuhan Singapura	257
4.7 Kesimpulan	270
BAB LIMA PELABUHAN LAUT DALAM, 1913-1929	282
5.0 Pengenalan	282
5.1 Perdagangan Dan Perkapalan Di Pelabuhan-Pelabuhan Singapura	286
5.2 Sumber Kewangan Untuk Memperkembangkan Infrastruktur Pelabuhan-pelabuhan Singapura	296
5.3 Perubahan Ke Atas Geografi Fizikal Pelabuhan-pelabuhan	308

	Singapura	
5.4	Perkembangan Infrastruktur Pelabuhan-Pelabuhan Singapura	314
5.5	Perkhidmatan Perkapalan Dan Pentadbiran Pelabuhan-Pelabuhan Singapura	326
5.6	Kesimpulan	335
BAB ENAM PELABUHAN-PELABUHAN SINGAPURA, 1930-1941		343
6.0	Pengenalan	343
6.1	Perdagangan dan Perkapalan Di Pelabuhan-pelabuhan Singapura	346
6.2	Sumber Kewangan Untuk Memperkembangkan Infrastruktur Pelabuhan-pelabuhan Singapura	351
6.3	Geografi Fizikal Pelabuhan- Pelabuhan Singapura	356
6.4	Perkembangan Infrastruktur Pelabuhan-pelabuhan Singapura	360
6.5	Perkhidmatan Perkapalan dan Pentadbiran Pelabuhan-pelabuhan Singapura	364
6.6	Kesimpulan	369
BAB TUJUH KESIMPULAN		376
ESEI BIBLIOGRAFI		393
BIBLIOGRAFI		398
LAMPIRAN SALINAN PETA ASAL		

Senarai Jadual		Halaman
Jadual 2.0	Bilangan Dan Jumlah Tanan Kapal Square-Rigged yang Tiba dan Berlepas dari Pelabuhan Singapura, 1819/20-1839/40	39
Jadual 2.1	Jumlah Hasil yang Diperolehi daripada Bayaran Perkhidmatan Pelabuhan Antara Tahun 1825/26, 1826/27 Dan 1827/28	53
Jadual 2.2	Bayaran yang dikenakan ke atas Kapal Mengikut Jenis Kapal	87
Jadual 3.0	Jumlah Ekspot Hasil Pertanian di Singapura, 1841-1852	117
Jadual 3.1a	Statement of Light Dues Collected Under the Straits Government During the Official Year 1854/55 Under Act 13 of 1854	130
Jadual 3.1b	Memo of Light Dues Collected at Singapore During the Official Year 1855/56	131
Jadual 3.2	Jumlah Hasil yang Diperolehi Daripada Penjualan dan Penyewaan Tanah (Rupees), 1840/41-1859/60.	134
Jadual 3.3	Bilangan dan Jumlah Tanan Kapal Berlabuh di Pelabuhan Singapura 1844/45-1856/57	166

Jadual 4.0	Jumlah Import Dan Eksport Singapura, 1889-1912	203
Jadual 4.1	Jumlah Ekar kawasan Penanaman Getah di Malaysia	206
Jadual 4.2	Jumlah Perbelanjaan Bagi Pembinaan Infrastruktur Pelabuhan Singapura, 1894-1905	214
Jadual 4.3	Modal yang dicairkan	216
Jadual 4.4	Faedah dan Dividen yang Dikenakan ke atas Jumlah Perbelanjaan Pembinaan Infrastruktur Pelabuhan	217
Jadual 4.5	Jumlah Hasil yang dikutip dari Syarikat-Syarikat Pembinaan Dermaga dan Limbungan Persendirian 1900-1904	219
Jadual 4.6	Jumlah Hasil Dan Perbelanjaan Tanjong Pagar Dock Company, 1905-1912	221
Jadual 4.7	Bilangan Dan Jumlah Tanan Kapal, Arang batu Dan Jumlah Kargo Am yang telah Menggunakan Perkhidmatan Di Pelabuhan Singapura, 1905-1912	260
Jadual 5.0	Jumlah Bahan Mentah yang dibawa Masuk ke Pelabuhan Singapura, 1910-1929 (tanah)	289
Jadual 5.1	Jumlah Bahan Mentah yang dibawa Keluar dari Pelabuhan Singapura, 1913-1929	290

Jadual 5.2	Jumlah Hasil dan Perbelanjaan The Singapore Harbour Board, 1913-1918	300
Jadual 5.3	Comparative Statements Of Gross Revenue, Ended 30th. June, 1913-1929	301
Jadual 5.4	Works-Expenditure As Per Last Account, Year Ended 30th. June 1929	303
Jadual 5.5	Bilangan dan Jumlah Tanan Kapal yang Menggunakan Perkhidmatan Perkapalan di Dermaga Pelabuhan-Pelabuhan Singapura 1913-1929	327
Jadual 5.6	Jumlah Tanan Kapal Di Limbungan, 1913-1929	329

Senarai Peta		Halaman
Peta 2.0	The Archipelago or Rhio-Singapura And Lingga	62
Peta 2.1	Bandar Singapura, 1835	71
Peta 2.2	Permulaan Pusat Perdagangan British di Pulau Singapura, 1822	75
Peta 3.0	Pulau Singapura dan wilayah-wilayahnya	138
Peta 3.1	Dermaga, Limbungan dan "coal shed" Milik Syarikat Persendirian di New Harbour, Tanjong Pagar dan Pulau Brani, 1854	140
Peta 3.2	Perkembangan Bandar dan Pelabuhan di Pangkalan Sungai Singapura, 1842-43	141
Peta 4.0	Perubahan ke atas Geografi Fizikal Pelabuhan-pelabuhan Singapura, 1901	227
Peta 4.1	Pelabuhan Sabang di Pulau Weh, Sumatera Utara	246
Peta 4.2	Pembinaan Pemecah-Pemecah Ombak	251
Peta 6.0	Sempadan Pelabuhan Singapura, 1941	358

Senarai Peta Lakaran

Peta Lakaran 2.0	"Local Trade Ships" dan "Home Trade Ships"	31
Peta Lakaran 3.0	Dermaga, limbungan dan "coal depot" milik syarikat-syarikat persendirian di New Harbour, Tanjong Pagar dan Pulau Brani, 1854	149

Senarai Pelan

Pelan 4.0	Cadangan Pembinaan Infrastruktur Pelabuhan di Telok Ayer (Telok Ayer Reclamation -proposed extension)	233
Pelan 4.1	Perkembangan Infrastruktur Pelabuhan Yokohama, Jepun, 1903	242
Pelan 4.2	Perkembangan Infrastruktur Pelabuhan Colombo, Ceylon, 1904	244
Pelan 5.0	General Plan, Showing The Proposed New Works, 31st December 1929, Drawing No.3	311
Pelan 5.1	General Plan Showing Soundings & Currents, 31st December, 1929, Drawing No.1	320

Pelan 5.2	General Plan Showing Positions & Details of Borings, 31st December 1929, Drawing No.2	321
------------------	--	------------

Pelan 5.3	General Plan Showing The Proposed New Works, 31st December, 1929, Drawing No.3	323
------------------	---	------------

Senarai Graf

Graf 5.0	Jumlah Kapal Dari Semua Kelas, 1912-1932, (Singapura)	294
-----------------	--	------------

Senarai Rajah

Rajah 2.0	Pelabuhan Singapura Dan Hubungannya Dengan Negara-Negara	33-35
------------------	---	--------------

Senarai Gambar

Gambar 4.0	Antara Jenis Perkhidmatan Perkapalan Yang Disediakan Oleh Tanjong Pagar Dock Co. Ltd.	265
-------------------	--	------------

Gambar 4.1	Antara Jenis Perkhidmatan Perkapalan Yang Disediakan Oleh Riley Hargreaves & Co. Ltd.	266
-------------------	--	------------

Singkatan Perkataan

AR	- Annual Report
BB	- Blue Book
CA	- Crown Agent
CO	- Colonial Office
CS	- Colonial Secretary
JMBRAS	- Journal of Malayan Branch of The Royal Asiatic Society
MBRAS	- Malayan Branch of The Royal Asiatic Society
MD	- Marine Department
RNLA	- Raffles National Library Archives
SSFR	- Singapore National Library Archives
SSLCP	- Straits Settlements Legislative Council Proceedings
SS	- Straits Settlements